

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

פרשת מסע בני ישראל וחנייתן

פסקאות: לה - מה

[לה]

(ט, כב) או ימים או חדש או ימים בהאריך הענין על המשכן לשכן
עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלתו יסעו:

מדוע כתוב ימים חסר וא"ו

[לו]

(י, ט) וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם
בחצצרת ונזפרתם לפני ה' אלהיכם ונושעתם מאיביכם:

מדוע בחצצרות בפתח תחת הבי"ת ולא בשוא

(י, ט) וכי תבואו מלחמה כו' והרעותם בחצצרות תלמוד לומר
ונושעתם כו' אלא מלחמת גוג ומגוג [ספרי עו]³. נראה, דדריש

דהוקשה לספרי הלשון "ונושעתם מאויביכם" דמשמעו שלא יהיו יותר
אוייבים, ותירצו דהכתוב איירי במלחמת גוג ומגוג.

והנצי"ב במעמק הנצי"ב הקשה, דמצאנו בהרבה מקומות לשון ניצחון על
אוייבים, כגון בשמואל-א (ד, ג) "ויבא העם אל המזבחה ויאמרו זקני ישראל
למה נגפנו ה' היום לפני פלשתים נקחה אלינו משלה את ארון ברית ה' ויבא
בקרבנו וישענו מפף אבינו", וכן בתהלים (קו, י) "ויושיעם מיד שונא
ויגאלם מיד אויב", וכן בהרבה מקומות, ותירץ הנצי"ב דכונת הספרי,
מדשינה הכתוב את לשונו, שהתחיל בלשון "הצר הצורר" וסיים בלשון
"אויב" שמע מינא דבא לדרשה.

אבל נראה בדרך אחרת, דהספרי הוקשה לו מדוע כתוב בחצצרת בפתח
תחת הבי"ת ולא בשוא, דמשמע החצצרות הידועים, כמו שכתב רש"י
בחגיגה על הכתוב (ויקרא טו, טז) "ואיש פי תצא ממונו שכבת זרע ורחץ
במים את כל בשרו וטמא עד הערב", וז"ל "רש"י" במים - נקודתו בפתח,
משמע: מים המיוחדים, לאפוקי שאובין. ומיהו, מים חיים לא צריך,
מדכתיב בזב מים חיים (ויקרא טו) - מכלל דשאר טמאין לאו מים חיים בעו,
ומיהו במים - במים המיוחדין, במקוה, אף על פי שהן גשמים" עכ"ל.

גם כאן הכונה על החצצרות הידועות שעשה משה ונגנזו במותו, כדאיתא
ברש"י על הפסוק (דברים לא, כח) "הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם
ושטריכם ואת דבריכם באזניהם את הדברים האלה ואעידה בם את השמים ואת
הארץ" וז"ל רש"י "הקהילו אלי - ולא תקעו אותו היום בחצצרות להקהיל
את הקהל, לפי שנאמר (במדבר י, ב) עשה לך, ולא השליט יהושע עליהם
בחייו של משה. ואף בחייו נגנזו קודם יום מותו, לקיים מה שנאמר (קהלת

¹ [לה] (ט, כב) "או ימים או חדש או ימים בהאריך הענין על המשכן לשכן
עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלתו יסעו" ע"כ. ויש לדקדק, מדוע
כתוב "ימים" חסר וא"ו, ובכל מקום בתורה כתוב ימים בוא"ו. ונראה דבא
לרמוז למה שמוכיח אביי במנחות (צה, א) שיש סילוק מסעות בלילה, דהיינו
שהיו לפעמים מתחילים לנסוע בלילה, ואם כן חסר מהימים קצת, דהלילה
הוא תחילת היום, ואם מתחילים לנסוע בלילה חסר מהימים כמה שעות
מתחילת הלילה עד שיוצאים, לכן כתוב ימים חסר, ללמד על זה. ומבואר
הכל בסייעתא דשמיא.

² תמצית דבריו: הטעם שכתוב "ימים" חסר וא"ו, ללמד, שמוות
לצאת למסע בלילה, אף על פי שחסר מהיום תחילת הלילה.

[לו]

³ [לו] (י, ט) "וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם
בחצצרת ונזפרתם לפני ה' אלהיכם ונושעתם מאיביכם" ע"כ ויש לדקדק,
מדוע כתוב בחצצרת בפתח תחת הבי"ת ולא בשוא.

ונראה בזה, דאיתא בספרי (פיסקא עו) "על הצר הצור. במלחמת גוג ומגוג
הכתוב מדבר אתה אומר, במלחמת גוג ומגוג הכתוב מדבר, או אינו מדבר
אלא בכל המלחמות שבתורה, תלמוד לומר ונושעתם מאויביכם, אמרת צא
וראה איזו היא מלחמה שישראל נושעים ממנה ואין אחריה שעבוד, אין
אתה מוצא אלא מלחמת גוג ומגוג, וכן הוא אומר ויצא ה' ונלחם בגוים
ההם (זכריה יד, ג) מהו אומר והיה ה' למלך על כל הארץ" ע"כ. מבואר

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[לז]

(י) וּבְיוֹם שְׂמַחְתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל עֲלֵתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי אֲלֵהֵיכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

מה הוא יום שמחתכם

(י) וּבְיוֹם שְׂמַחְתְּכֶם כו' ותקעתם בחצוצרות⁵. יעוין ספרי (פסקא עז). ובפשטא דקרא, הוא כל זמן שיהיה חינוך המזבח או העזרה

ולפי המבואר דשמחה הוא שמחת חינוך, יש מצוה לתקוע בחינוך המזבח והעזרה בחצוצרות, ובאמת כך כתוב בחינוך בית המקדש של שלמה המלך דכתיב (דברי הימים-ב ה, יב) "וְהָלְלוּם הַמְּשֻׁבְּרִים לְכָל־מָסָף לְהִימָן לִיְהוֹנָן וְלִבְנֵיהֶם וְלִאֲחֵיהֶם מִלְּבָשִׁים בּוֹץ בְּמִצְלָתִים וּבִנְבָלִים וּכְזָרוֹת עֲמֻדִים מְזָרָה לְמַזְבֵּחַ וְעִמָּהֶם הַבָּנִים לְמִאָּה וְעֹשְׂרִים מַחְצָרִים מַחְצָרֹת" ע"כ

וכן בעזרא, כאשר חנכו את המזבח, כדכתיב בעזרא (ג, ג) "וַיְכִינוּ הַמְּזַבְּחַת עַל מְכוֹנְתָיו כִּי בְּאֵימָה עָלִיהֶם מֵעַמֵּי הָאָרְצוֹת וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֲלוֹת לַה' עֲלוֹת לְפָקֵד וְלַעֲרֹב", ובחנוכת העזרה כתוב שתקעו בחצוצרות כדכתיב בעזרא (ג, י) "וַיִּסְדּוּ הַבָּנִים אֶת הַיֶּכֶל ה' וַיַּעֲמִדוּ הַכֹּהֲנִים מְלַבְּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת וְהָלְלוּם בְּגִי אֶסָף בְּמִצְלָתִים לְהַלֵּל אֶת ה' עַל יְדֵי דָוִד מְלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל".

וכן מצאנו בחזקיה המלך שעשה שמחה כמו חנוכת הבית, לאחר שאחז העמיד פסלים בבית ה' כדכתיב באריכות במלכים-ב פרק טז, וכן אמרו בסנהדרין (קג, א) "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מאי דכתיב (משלי כט, ט) איש חכם נשפט את איש אויל ורגזו ושחק ואין נחת, אמר הקדוש ברוך הוא כעסתי על אחז ונתתיו ביד מלכי דמשק, זיבח וקיסר [לאלהיהם] שנאמר (דברי הימים-ב, כח, כג) ויזבח לאלהי דרמשק המכים בו, ויאמר [כין] אלהי מלכי ארם הם מעזרים אתם להם אזבח ויעזרוני והם היו [לן] להכשילו ולכלל ישראל" ע"כ, וחזקיה המלך קידש את בית ה' ועשה חנוכת הבית, כדכתיב בדברי הימים-ב פרק כט, ובחנוכת הבית תקעו בחצוצרות על פי הנביא, כדכתיב בדברי הימים-ב כט, כה - כו "וַיַּעֲמֵד אֶת הַלְלוֹת בֵּית ה' בְּמִצְלָתִים בְּנְבָלִים וּבְכִזְרוֹת בְּמִצְוֹת דָּוִד וְגַד חֲזֵה הַמֶּלֶךְ וְנִתְּן הַנְּבִיא כִּי בָּיַד ה' הַמַּצְנֶה בְּיַד נְבִיאָיו: (כו) וַיַּעֲמִדוּ הַלְלוֹת בְּכָל־יְדֵי וְהַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת", ולכן אמר לשון חנוך, דאמר להם מלאו ידיכם כדכתיב בדברי הימים-ב כט, לא "וַיַּעַן יְחִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר עֲתָה מְלֵאתֶם יָדְכֶם

מדכתוב בחצוצרות בפתח, הוי כאילו בהחצוצרות הידועים [רש"י סוף פרק קמא דחגיגה (יא, א ד"ה במים)], ומכוון על חצוצרות שעשה משה, והם נגנזו במותו, כמו שהובא ברש"י פרשת וילך פרק לא, כח, לכן במלחמת גוג אז יתגלו ויתקעו בהן ישראל, ופשוט⁴.

ח, ח) ואין שלטון ביום המות" עכ"ל, לכן במלחמת גוג ומגוג אז יתגלו ויתקעו בהן ישראל, ופשוט. ואף על פי שהספרי לא אמר טעם זה, כך דרכם של חז"ל שלא מגלים את כל הטעמים. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁴ תמצית דבריו: הטעם שכתוב "בחצוצרות בפתח תחת הבי"ת ולא בשוא, ללמד שהם החצוצרות הידועות שעשה משה, ונגנזו במותו, והם יתגלו במלחמת גוג ומגוג, ועל מלחמה זו כתוב כאן "וְהָרַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת וּנְזַפְּרֶתֶם לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם" שלא להם אויבים כלל, ותהיה גאולה שלמה.

[לז]

⁵ [לז] (י, י) "וּבְיוֹם שְׂמַחְתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל עֲלֵתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי אֲלֵהֵיכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" ע"כ. יש לכאר, מה הוא ביום שמחתכם, הא כתיב מועדים וראשי חודשים, ומה הוא "יום שמחתכם", ובספרי (פיסקא עז) איתא וז"ל "וביום שמחתכם אלו שבתות ר' נתן אומר אלו תמידים" ע"כ, וזה על דרך דרש, אבל פשוט הכתוב אינו משמע כן, דשבת אינו זמן שמחה, כמו כן אינו משמע זמן קרבן תמיד.

אבל פשוט הכתוב הוא על שמחת "חינוך", שכל חינוך של מזבח או העזרה נקרא זמן שמחה, וראיה שחנוכת הבית נקרא זמן שמחה, דאיתא במועד קטן (ט, א) דאין נושאין נשים במועד כיון שאין מערבין שמחה בשמחה, ומביא הש"ס ראיה שאין מערבין שמחה בשמחה, משלמה המלך שסיים את בנין בית המקדש בראש השנה, ושמחו ארבעה עשר יום, ולא רצו להמתין לסוכות לחגוג יחד סוכות וחנוכת בית המקדש, כי אין מערבין שמחה בשמחה. מבואר שחנוכת הבית נקרא שמחה, ואמרו שם ששמחה זו דחתה שבת, וכן דחתה יום הכיפורים שאכלו ושתו ביום הכיפורים.

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

מפורש שרק הכהנים תקעו בחצוצרות ולא הלויים, דכתיב בחנוכת הבית של שלמה בדברי הימים-ב ה, יב "והלויים המשררים לכלם לאסף להימן ליתרון ולבניהם ולאחיהם מלכשים בויץ במצלמים ובנבלים וכנורות עמדים מן לחם למזבח ועמקה פהנים למאה ועשרים מחצרים מחצרים פהצרות", וכן בחנוכת הבית של חזקיה בבית ראשון בדברי הימים-ב כט, כה - כו "כה) ויעמד את הלויים בית ה' במצלמים ובנבלים ובכנורות במצות דוד ונגד חזה המלך ונתן הנביא פי ביד ה' המצוה ביד נביאיו: (כו) ויעמדו הלויים בכלי דוד והפנהים פהצרות", הנה רק הכהנים בחצוצרות, וכן הוא בעזרא בחנוכת בית שני דכתיב (עזרא ג, י) "ויסדו הפנים את היכל ה' ויעמידו הפנהים מלכשים פהצרות והלויים בגי אסף במצלמים להלל את ה' על ידי דוד מלך ישראל", וכן בנחמיה (יב, לה) "ומבגי הפנהים פהצרות וזכריה בן יונתן בן שמעיה בן מתניה בן מיכיה בן זכור בן אסף".

הנה מבואר מכל זה דבולויים לא היה חצוצרות, והוא פלא מדוע הלויים לא היו בצצורות. אבל לאור המבואר אתי שפיר, דהכא כתיב (פסוק ח) "ובגי אהרן הפנהים יתקעו פהצרות והיו לכם לחקת עולם לדורותיכם", מבואר דחצוצרות שייך לכהנים לחוק עולם, ולהלן (פסוק י) "וביום שמחתכם ובמועדיכם ובקראשי חדשיכם ותקעתם פהצרות על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אגני ה' אלהיכם" והיינו דעולה על פסוק ח, דהכהנים בלבד תוקעין בחצוצרות, והטעם בזה דחצוצרות אינה שייך לניגון של לויים, אלא היא עבודת המקדש ששייכת לכהנים לחנוכת המזבח בלבד, לכן אינה כלי של לויים. ולפי פירוש זה הא דתנן בערכין (יג, א) "אין פוחתין משתי חצוצרות מתשעה כנורות ומוסיפין עד עולם והצלצל לבד" היינו חצוצרות לכהנים.

ועוד ראייה דבערכין (יג, ב) איתא "משתי חצוצרות ומוסיפין וכו' ועד כמה אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב זבדי אמר רב הונא עד מאה ועשרים שנאמר ועמהם כהנים למאה ועשרים מחצרים בחצוצרות" ע"כ, מבואר דלמדו שאפשר להוסיף עד מאה ועשרים חצוצרות מדכתיב בחנוכת הבית של שלמה (דברי הימים-ב ה, יב) "והלויים המשררים לכלם לאסף להימן ליתרון ולבניהם ולאחיהם מלכשים בויץ במצלמים ובנבלים וכנורות עמדים מן לחם למזבח ועמקה פהנים למאה ועשרים מחצרים מחצרים פהצרות", מוכח דחצוצרות הוא לכהנים. אבל התוס' בכמה מקומות (עבודה זרה מז, א ד"ה קרינה. זבחים סח, א ד"ה כשהוא. מנחות כח, א ד"ה חצוצרות) כתבו שהלויים היו גם כן תוקעים בחצוצרות.

ויש עוד ראייה לזה, דהנה כשדוד המלך השיב את ארון ה' למקומו הלויים

לה' גשו וקביאו זבחים ותודות לבית ה' וקביאו הקהל זבחים ותודות וכל נדיב לב עלות". ועוד ראייה שכל זה עשו על פי הדיבור, דהקריבו קרבנות לכפר עון מזיד של עבודה זרה, ואמרו בהוריות ו, א דהיה הוראת שעה על פי נביא, וגם בחזקיה מצאנו על חנוכה זו לשון שמחה, דכתיב בדברי הימים-ב כט, ל "ויאמר יחזקיהו המלך והעשרים הלויים להלל לה' בדרגי דוד ואסף החזה ויהללו עד לשמחה ויקדו וישתחוו".

וכן מצאנו עוד בנחמיה על חנוכת בית השני שתקעו בחצוצרות, דכתיב בנחמיה (יב, לה) "ומבגי הפנהים פהצרות וזכריה בן יונתן בן שמעיה בן מתניה בן מיכיה בן זכור בן אסף".

ועל פי זה יתבאר עוד דבר נפלא, דהנה בפר העלם דבר יש סמיכה, כדכתיב (ויקרא ד, טו) "וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני ה' וישחט את הפר לפני ה'", ובירושלמי (הוריות א, ח) נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אם שעירי עבודה זרה טעונים סמיכה, דרבי יהודה סובר שאין טעונין סמיכה ורבי שמעון סובר דטעונים סמיכה, ומקשה הירושלמי על רבי יהודה מהא דסמכו בחזקיה על השעירים, דכתיב בדברי הימים-ב (כט, כג) "ויגישו את שעירי החטאת לפני המלך והקהל ויסמכו ידיהם עליהם", ותיצו, דהוראת שעה היתה. והנה בזבחים (מח, ב) נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון אם שעיר נחשון בחנוכת המזבח היה טעון סמיכה, דלרבי יהודה היה טעון סמיכה ולרבי שמעון לא היה טעון סמיכה.

ועל פי זה יתבאר הכל היטב, דרבי יהודה הולך לשיטתו דשעיר נחשון היה טעון סמיכה בחנוכת המזבח, לפיכך מפרש דסמיכה שהיתה בחזקיה בחנוכת המזבח היתה הוראת שעה, היינו, כיון שהוא חנוכת המזבח, והוא כדין מילואים דחייב סמיכה כשעיר נחשון, אבל לולי זה לא היה צריך סמיכה, ורבי שמעון הולך לשיטתו דשעיר נחשון לא היה סמיכה, ואם כן בהכרח דהא דסמכו בחזקיהו לא היה הוראת שעה, דגם במילואים לא היה צריך סמיכה, אלא דשעירי עבודה זרה צריכים סמיכה.

וקרוב למה שפירש רבינו דשמחה הכתוב כאן הוא חנוכת המזבח, פירש האבן עזרא כאן, וז"ל "וביום שמחתכם ובמועדיכם - ששבתם מארץ אויב, או נצחתם האויב הבא עליכם וקבעתם יום שמחה כימי פורים ושבעת ימי חזקיה (ס"א חנוכה) שמחה. רק המעתיקים [א.ה. פירוש, חז"ל בספר] פירשו וביום שמחתכם - שבת" עכ"ל הנה גם האבן עזרא פירש דשמחת חנוכת המזבח של חזקיה היה חצוצרות, כי הוא שמחה הכתוב בקרא, אלא שפירש גם שמחה בנצחון על אויבים, וזה קרוב למה שפירש רבינו.

ויש להביא עוד ראייה לפירוש זה, דהנה בכל המקומות של חנוכת המזבח

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

יהודה אזיל לטעמיה, דשעיר נחשון שהיה מילואים טעון סמיכה (זבחים מח, ב), ורבי שמעון דסבר דשעיר נחשון אינו טעון סמיכה (שם), סבר דשעירי עבודה זרה טעונים סמיכה, וזה נכון מאד. ולטעמייהו אזלי רבי יהודה ורבי שמעון דו"ק, וזה נכון. וקרוב לזה באבן עזרא (כאן). ולא נזכר חצוצרות רק בכהנים (פסוק ח), אבל בלויים לא נזכר בכלי שיר שלהם חצוצרות, ואין פוחתים משני חצוצרות (ערכין יג, א) קאי על כהנים, יעויין שם. והתוס' כתבו להיפך בכמה מקומות, ואין כאן מקומו להאריך. ובדברי הימים-א טו, שהיו מעלים הארון והכהנים בחצוצרות, יעויין שם. ונראה, דהשבת הארון היה כמו חינוך, והיה צריך לו בתרועה בחצוצרות. וכן עשה דוד בסוף כשהעלוהו הכהנים בכתף, וזה יום שמחתכם. ולכן אמרו הפרות במזמור יתמא בחצוצרות וקול שופר הריעו, כדאמרה הגמ' בעבודה זרה (כד, ב) דזה המזמור אמרו הפרות. וכן עשה דוד בחצוצרות, וזה בתרועה ובקול שופר שמואל-ב פרק ו'. ובדברי הימים-א, טו, כח בתרועה ובקול שופר ובחצוצרות דו"ק⁶.

צריך לתקוע בחצוצרות, וזהו שמחה, כדאמר בפרק קמא דמועד קטן (ט, א), דשמחה דחי שבת ויום הכפורים יעויין שם, וזהו שמחת חינוך. וכן אתה מוצא חינוך הבית בשלמה, שהיו ק"כ כהנים תוקעים בחצוצרות (דברי הימים-ב, ה, יב). וכן אתה מוצא בחנוכת עזרא בשעת בנין המזבח (עזרא ג, ג) ובעת קידוש העזרה (עזרא ג, ג, י), וכן בחזקיה היה כמו חנוכת הבית, שאחז במעלו העמיד פסלים בבית (מלכים-ב, טז. סנהדרין קג, א) ועשה על פי הדבור חנוך בית ה', וזה שאמר (דברי הימים-ב, כט, לא) אתם מלאתם ידכם לה', וזה דהוי מילואים, וזה שאמרו (הוריות ו, א) הוראת שעה הוי, ולכך (דברי הימים-ב, כט, כו) ויעמדו הלויים בכלי דוד והכהנים בחצוצרות, יעוין שם. וכן כתיב שם (דברי הימים-ב, כט, ל) ויהללו עד לשמחה, וכן בנחמיה [יב פסוק לה], וכן בעזרא ג' ויעמידו הכהנים מלובשים בחצוצרות וכו' ורבים בתרועה ובשמחה וכו' (שם פסוק יב). ויעויין בירושלמי הוריות (פרק א הלכה ח), דצריך דסמכו חזקיה והקהל על השעירים (דברי הימים-ב, כט, כג) לרבי יהודה, דשעירי חטאת אין בהם סמיכה, ומשני, הוראת שעה הוי, והוא דהיו כמו מילואים, דרבי

ועל פי זה מבואר מדוע כאשר בא ארון ה' משדה פלשתים (שמואל-א, ו) שרו הפרות דכתיב בשמואל-א ו, יב (יב) וישננה הפרות בדרך על דרך בית שמש במקלה אחת הלכו הלף וגעו ולא סרו ימין ושמאל וסני פלשתים הלכים אחריהם עד גבול בית שמש, ואיתא בעבודה זרה (כד, ב) ששרו מזמור יתום [שלא נאמר מי אמרו], ואמרו שהוא מזמור צח, דכתיב ביה (ו) בהצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', דכיון שחזרת הארון למקומו הוא כחנוכת המזבח שהוא יום שמחה, צריך לתקוע בחצוצרות ובקול שופר, וכן היה באמת כשדוד העלה את הארון שתקעו בשופר ובחצוצרות, דכתיב בדברי הימים-א טו, כח "וכל ישראל מעלים את ארון ברית ה' בתרועה ובקול שופר ובחצוצרות ובמזמורים משמעים בנבלים וכנורות", א. ה. ולא ידעתי למה רבינו מציין לשמואל-ב פרק ו', דשם לא מבואר שתקעו בשופרות ובחצוצרות, אבל מובא שם שהעלה את הארון. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁶ תמצית דבריו: יש לבאר, מה הוא יום שמחתכם. ובספרי איתא "וביום שמחתכם אלו שבתות ר' נתן אומר אלו תמידים" ע"כ, וזה על דרך דרש, אבל פשטות הכתוב אינו משמע כן, דשבת אינו זמן שמחה, כמו כן אינו משמע זמן קרבן תמיד. אבל פשט הכתוב

לא תקעו בחצוצרות אלא הכהנים בלבד, דכתיב בדברי הימים א טו, יד - טז "ויתקדשו הפקנים והלויים להעלות את ארון ה' אלהי ישראל: (טו) וישאו בני הלויים את ארון האלהים כאשר צוה משה כדרך ה' בכתפם במטות עליהם: (טז) ויאמר דויד לשרי הלויים להעמיד את אחיהם המשררים בכלי שיר נבלים וכנורות ומצלתיים משמיעים להרים בקול לשמחה", וכתיב (שם, פסוק כד) "וישבניהו ויושפט ונתנאל ועמשי וזכריהו ובניהו ואליעזר הפקנים מחצצרים מחצצרים בהצצרות לפני ארון האלהים ועבד אדם ויחיה שערים לארון", הנגה רק הכהנים היו תוקעים בחצוצרות, דהשבת הארון הוא כמו חינוך, והיה צריך תרועה בחצוצרות, והיא על ידי הכהנים בלבד, ולכן כשהעלה דוד את ארון ה' שהוא יום שמחתכם, הכהנים תקעו בחצוצרות, ולכן דוקא כשהעלה את הארון בסופו למקומו האחרון כתוב שתקעו בחצוצרות, דכתיב בדברי הימים-א (טו, טו) "וישאו בני הלויים את ארון האלהים כאשר צוה משה כדרך ה' בכתפם במטות עליהם", ועל זה כתוב להלן שתקעו הכהנים בחצוצרות, שאז הוא יום שמחתכם, שבא הארון למקומו, אבל לפני כן שהעלוהו בעגלה ממקום למקום כדכתיב בשמואל-ב פרק ו, לא תקעו, כי לא היה זה מקומו הארון, ולא היה כחינוך הבית שהוא יום שמחה.

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[לח - המשך]

מדוע כשחנך חזקיה המלך את בית המקדש, עשה סמיכה על שעיר חטאת חיצון והרי חטאת ציבור אינה טעונה סמיכה

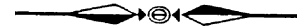
מכבר⁷ פרשתי (פיסקא לז) דביום שמחתכם, הוי עת חנוכת המזבח, וזה בחזקיה (דברי הימים-ב כט) הוי חינוך, לכן הוי מחצרים בחצוצרות (שם, פסוק כו), ולכן היה בשמחה (שם, פסוק ל), ומזה נראה דלמד יחזקיה לסמוך על שעירי חטאת (שם, פסוק כג), דאמר ירושלמי הוריות (א, ח), דהוי הוראת שעה, וגם לרבי שמעון דסבר שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה (ירושלמי, שם), מוכרח לאמר דהיה הוראת שעה, דדוקא בשעיר שנכנס דמו

לפנים אמר דטעון סמיכה, יעויין מנחות צב, ב, אבל הנך שעירי חטאת דחזקיה היו דמם על המזבח החיצון, ולא בעי סמיכה בצבור. רק חזקיה למד מדכתיב (ויקרא ט, טו) וישחטה ויחטאהו כראשון, בשמיני למילואים, הרי דהיה מילואים ודמו על המזבח החיצון, וסבר חזקיה דהשעיר היה מכפר על עבודה זרה שעבדו בימי משה, וכן היה רציחת כהן ונביא במקדש בימי יואש שהרגו את זכריה הנביא (דברי הימים-ב, כד, כ-כא), וכן היה בשמיני למילואים, שאז היה מילואים, וכיפר על העגל שעבדו לו, וגם כיפר על רציחת חור, וכמו שדרשו (סנהדרין ז, א) ויבן מזבח מזבוח, זה חור. לכן, כמו שכתוב אצלו כראשון, היינו, שכמו חטאת אהרן היה קרבן יחיד והיה טעון סמיכה, כן היה חטאת הצבור טעון סמיכה, ולכן בשעירי חטאת, שהיו מילואים, היו על המזבח

ראשון של חנוכת המשכן כתוב (ויקרא ט, טו) "ויקרב את קרבן העם ויקח את שעיר החטאת אשר לעם וישחטה ויחטאהו כראשון", מבואר שעשו לקרבן העם כדין חטאת יחיד של אהרן "כראשון", וחטאת יחיד טעונה סמיכה, מבואר ששעיר שעשו בחנוכת המשכן אפילו שהיה חטאת ציבור סמכו עליה, והטעם בזה, ששעיר זה בא לכפר על עבודה זרה שעבדו בימי משה וכן על עון רציחה שרצחו את חור בחטא העגל, כדאיתא בסנהדרין ז, א) על הכתוב (שמות לב, ה) "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מקור", ואמרו חז"ל "וז"ל "מה ראה, אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר ראה חור שזבוח לפניו, אמר אי לא שמענא להו השתא, עבדו לי כדעבדו בחור, ומיקיים בי אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא ולא הויא להו תקנתא לעולם, מוטב דליעבדו לעגל, אפשר הויא להו תקנתא בתשובה" ע"כ.

לכן גם חזקיה שעשה חנוכת המזבח שבא לכפר על עבודה זרה שעבדו וכן על שרצחו כהן ונביא במקדש בימי יואש, שהרגו את זכריה כדכתיב בדברי הימים-ב כד, (כ – כא) " (כ) ורוח אלהים לבשה את זכריה בן יהוידע הפהן ויעמד מעל לעם ויאמר להם פה אמר האלהים למה אתם עבדים את מצות ה' ולא תצליחו פי עובדתם את ה' ויעזב אתכם: (כא) ויקשרו עליו וירגמהו אבן במצות המלך בחדר בית ה'" לכן כמו שכתוב אצלו כראשון, היינו, שכמו חטאת אהרן היה קרבן יחיד והיה טעון סמיכה, כן היה חטאת הצבור טעון סמיכה, ולכן בשעירי חטאת, שהיו מילואים, היו על המזבח החיצון, וכפר על עבודה זרה ורציחה, היה בו סמיכה, אף שהיה קרבן צבור. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

הוא על שמחת "חינוך", שכל חינוך של מזבח או העזרה, נקרא זמן שמחה. ומאריך להוכיח את כל חנוכות המזבח שהיה בדרך נפלאה ביותר, כמבואר בפנים.

[לח - המשך]

⁷ [לח-המשך] ועל פי המבואר, דבחזקיה היה חינוך הבית, יתיישב תמיכה נפלאה. דהנה כתוב בחזקיה בדברי הימים-ב (כט, כג – כה) (כג) ויגישו את שעירי החטאת לפני המלך והקהל ויסמכו ידיהם עליהם: (כד) וישחטום הפהנים ויחטאו את דמם המזבחה לכפר על כל ישראל כי לכל ישראל אמר המלך העולה והחטאת" ע"כ, ויש דרדק מדוע סמכו ידיהם על חטאת, והא שעירי חטאת ציבור אינה טעונה סמיכה, ואף על פי שנחלקו בירושלמי (הוריות א, ח) רבי יהודה ורבי שמעון אם שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה, ורבי שמעון סובר שטעונין סמיכה, מכל מקום היינו דוקא בשעירי עבודה זרה שנכנס דמן לפנים, כמבואר במנחות (צב, ב) וכן בירושלמי שם, אבל השעירים של חזקיה דהיו בחוץ, גם לרבי שמעון אין לסמוך, וכבר הקשו חז"ל בירושלמי (שם) מדוע היה צריך סמיכה, ואמרו דהוראת שעה היתה, והיינו בין לרבי יהודה ובין לרבי שמעון כמבואר, אלא שצריך טעם, מדוע באמת הייתה הוראת שעה לסמוך על שעירי עבודה זרה.

אבל לפי המבואר אתי שפיר, דנתבאר שהקרבנות שכתוב בדברי הימים (ב, פרק כט) היו חינוך, ולכן היו מחצרים בחצוצרות (שם, פסוק כו), והנה ביום

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

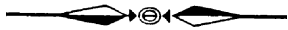

[מ]

(י, י) וּבְיוֹם שִׁמְחַתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם
בְּחֻצְרוֹתַי עַל עַלְתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלַמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי
אֲלֹהֵיכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

מדוע כתוב "ובראשי חדשיכם" ולא "ובראש חדשיכם"

וביום¹¹ שמחתכם נו' ובראשי חדשיכם. איזהו חודש שיש לו שני
ראשים זו תשרי נו'. סוכה דף נה, א. לדעתי רמז לנו התורה, מה
שעל פי החשבון הנמסר לנו מסיני מולד זקן נדחה, אינו נדחה רק

[מ]

¹¹ [מ] (י, י) "וביום שִׁמְחַתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם
בְּחֻצְרוֹתַי עַל עַלְתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלַמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי אֲלֹהֵיכֶם אֲנִי
ה' אֱלֹהֵיכֶם" ע"כ. יש לדקדק, מדוע כתוב בלשון רבים "ראשי", היה לכתוב
'ראש חדשיכם'. ודרשו חז"ל (סוכה נה, א) איזהו חודש שיש לו שני ראשים,
גם ראש חודש וגם ראש השנה, הוא תשרי.

ויש לומר דרמז רמזה לנו תורה בזה, דהנה מבואר בראש השנה (כ, ב) על
פי ביאור הראשונים, וכן הוא ברמב"ם (קידוש החודש ז, ב) דאם המולד
יהיה לאחר חצות היום, הוא נקרא מולד זקן, ואין עושים ראש השנה באותו
היום, כיון ששש שעות לאחר המולד אין הלבנה נראית בשום מקום בעולם,
ודוחים את ראש השנה למחרת, ואם למחרת הוא אד"ו נדחה ראש השנה
בשני ימים. וז"ל (קידוש החודש ז, ב) "וכן אם יהיה המולד בחצי היום או
למעלה מחצי היום, קובעין ראש חדש ביום שלאחריו, כיצד, הרי שהיה
המולד ביום שני בשש שעות ביום או יתר על שש שעות קובעין ראש חדש
בשלישי, ואם יהיה המולד קודם חצי היום, אפילו בחלק אחד, קובעין ראש
החדש באותו יום המולד עצמו, והוא שלא יהיה אותו היום מימי אד"ו"
עכ"ל.

ומולד שהוא לאחר חצות היום, נקרא בפי רבותינו הראשונים "מולד זקן",
והנה מבואר בראשונים שדוקא ראש חודש תשרי אין קובעים במולד זקן,
וכן הרמב"ם הנ"ל לא כתב כן אלא בתשרי, אבל בשאר חודשים קובעים
ראש חודש במולד זקן לפעמים, ויתכן זאת בחודש שבט ולפעמים בכסליו,

החיצון, וכפר על עבודה זרה ורציחה, היה בו סמיכה, אף שהיה
קרוב צבור, ודו"ק⁸.

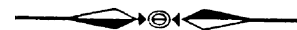

[לט - המשך]

מדוע בחנוכה קבעו ימי שמחה

ולכן⁹ בחנוכה, דהיו מילואים בימי חשמונאים, שבנו מזבח חדש,
ששקצום מלכי יון את אבני המזבח, כמפורש עבודה זרה נב, ב,
כתב רמב"ם (הלכות חנוכה ג, ג) דהיו ימי שמחה וקבעום
לשמחה. ודו"ק¹⁰.

⁸ תמצית דבריו: יש לתמוה, מדוע סמכו ידיהם על חטאת, והא
שעירי חטאת ציבור על מזבח החיצון לכל הדעות אינה טעונה
סמיכה. אבל לפי המבואר שהקרבות היו חינוך, וביום ראשון של
חנוכה המשכן, עשו לקרבן העם כדין חטאת יחיד של אהרן
"כראשון", וחטאת יחיד טעונה סמיכה, כיון ששעיר זה בא לכפר
על עבודה זרה שעבדו בימי משה וכן על עון רציחה שרצחו את
חור בחטא העגל, לכן גם חזקיה שעשה חנוכה המזבח שבא לכפר
על עבודה זרה שעבדו וכן על שרצחו את זכריה היה בו סמיכה,
אף שהיה קרבן צבור.

[לט - המשך]

⁹ [לט - המשך] ועל פי המבואר (פיסקא לז) דחנוכה המזבח והבית הם ימי
שמחה, יתבאר היטב מדוע קבעו החשמונאים את ימי חנוכה לימי שמחה,
דכתב הרמב"ם (מגילה וחנוכה ג, ג) "ומפני זה התקינו חכמים שבאותו
הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן מליל חמשה ועשרים בכסלו ימי
שמחה והלל", והטעם, דהם ימי מילואים, שהחשמונאים בנו מזבח חדש,
ששקצום מלכי יון את אבני המזבח, כמפורש עבודה זרה נב, ב, לכן קבעום
לימי שמחה. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹⁰ תמצית דבריו: לפי זה מובן מדוע קבעו החשמונאים את ימי
חנוכה לימי שמחה, דהם ימי מילואים, שהחשמונאים בנו מזבח
חדש, ששקצום מלכי יון את אבני המזבח, לכן קבעום לימי
שמחה.

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

כתוב (במדבר, כח, יד) זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה, שעולת המוספים קריבה על מוקדה כל הלילה, והוא בלבנה החדשה בכל חדשי השנה, ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא. ברוך נותן התורה¹².

[מא - המשך]

מדוע רבי יהודה הקדוש כתב פרק "ראוהו בית דין" בדין שופר

ובזה¹³ אתי שפיר מה דרבינו הקדוש פרק ג דראש השנה (כה, ב) פתח פרקא בראוהו בית דין כו' ולא הספיקו לאמור מקודש כו'

"בכל חדשי השנה", ללמד, שדין זה שצריך להיות חידוש הלבנה לפחות בלילה שלאחר היום, הוא בכל חודשי השנה. וזה נפלא מאוד. וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא. ברוך נותן התורה. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.
¹² תמצית דבריו: מולד זקן הוא מולד לבנה לאחר שש שעות ביום. וקבלה למשה מסיני, שאין לקבוע ראש חודש תשרי, דהיינו ראש השנה, אם המולד יהיה זקן, דשש שעות לאחר המולד לא נראה הלבנה בשום מקום בעולם, וצריך שיהיה ניכר חידושה. ודוקא בתשרי, אבל בשאר חודשים קבלה למשה שאפשר לקבוע ראש חודש במולד זקן, ואפילו יהיה מולד רק בלילה לאחר ראש חודש, אבל אם יהיה המולד רק למחרת ביום אין לקבוע ראש חודש, וזה מרומז בכתוב "ראשי חודשים" ולא כתוב 'ראש חודשים', איזהו חג שיש לו שני ראשים זה ראש השנה, שצריך שיהיה ניכר חידוש הלבנה. ובמקום אחר יש רמז למה שכתבנו על שאר חודשים, כמבואר בפנים.

[מא]

¹³ [מא - המשך] ועל פי המבואר יתיישב תמיה גדולה, דיש לדרקק מדוע רבי יהודה הקדוש כתב פרק "ראוהו בית דין" דאירי בדין בית דין שראו את הלבנה לקדשה, במסכת ראש השנה (כה, ב), הרי דינים אלו שייכים לכל ראש חודש, ולא דוקא לראש השנה.
אבל לאור המבואר אתי שפיר, דכבר נתבאר, שאם מקדשין על פי חשבון

מפני תשרי, אבל חודש שבט ולפעמים כסלו, יכולים להיות גם מולד זקן, כמו שהיה שנת תרנא ותרסב גם כן. וכן רבינו בפרק ז (הלכות קידוש החודש) דייק רק על חודש תשרי כל הד' דחיות, יעויין שם, משום דבתשרי שנה קרא, שיהא אחד לחודש בחידוש הלבנה, ולא יהא מולד זקן, שאז אינה נראית הלבנה החדשה ביום, כמו שכתבו בתוס' ראש השנה דף יח, וזה דתנא קרא לעכב ודו"ק. היינו ובראשי חודשים, ובחודש השביעי באחד לחודש (במדבר, כט, א), וכל מקום דתנא קרא לעכב, שיהיו מן החדש, היינו בלבנה החדשה, וכמו דאמרו בכמה מקומות בגמרא (יומא נא, ב. זבחים כג, ב), והבן. אמנם אם המולד ביום שאחר ראש חודש, אז בכל חדשי השנה נדחה, כמו שהביאו המעברים, לכן

כמו שהיה שנת תרנא ותרסב. וזה סוד שנמסר לנו ממשה מסיני שדוקא בתשרי יש להקפיד על מולד זקן. והטעם שדוקא בתשרי אין קובעים ראש חודש במולד זקן מרומז בתורה, שכתוב שיהיה ראש החודש באחד לחודש, היינו בחידוש הלבנה, ואם אינה נראית אינה חדשה ביום, ולכן כתבה תורה ראשי חודשים, כדי לכתוב פעמיים בתורה שראש השנה יהיה בחידושה של לבנה, דהכא כתיב ראשי חודשים, וכן להלן (במדבר כט, א) כתיב "ובחודש השביעי פֶּאֶקֶד לְחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם פֶּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יְהִי לָכֶם", דקשה מדוע שינה הכתוב בלשון, דבכל המועדים כתוב (במדבר כט, ז) "ובַעֲשׂוֹר לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי" (במדבר כט, יב) "ובַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרִי יוֹם לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי", והיה לכתוב 'ובאחד לחודש השביעי', אלא שבכונה כתוב כפל לשון "ובחודש השביעי פֶּאֶקֶד לְחֹדֶשׁ", ללמד שצריך להיות ניכר חידוש הלבנה בראש השנה, וכל מקום ששנה הכתוב הוא לעכב (יומא נא, ב. זבחים כג, ב), ולא יהא מולד זקן, שאז אינה נראית הלבנה החדשה ביום, כמו שכתבו בתוס' ראש השנה דף יח.

ואף על פי שמולד זקן אינו מעכב בשאר ראשי חודשים, מכל מקום אם המולד ביום שאחר ראש חודש, אז בכל חדשי השנה נדחה, כמו שהביאו המעברים, וגם לזה יש רמז בלשון הכתוב, בפרשת ראשי חודשים, דכתיב (במדבר כח, יד) "זאת עלת חֹדֶשׁ פֶּקֶדְשׁוֹ לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה" דכפל הלשון לכאורה קשה, מדוע לא כתוב בסתם זאת עולה לראש חודשים, אבל כפל הלשון הוא ללמד שעולת המוספים קריבה על מוקדה כל הלילה, והוא דוקא כשיש לבנה חדשה באותו היום לפחות בלילה שלאחר היום, אבל אם אין המולד אלא ביום למחר, אין קרב העולה כלל בחידוש הלבנה, ולכן כתוב

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

(י, י) וְיָזִים שְׂמֵחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חַדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם
בְּחֻצוֹתַי עַל עֲלֵתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי
אֲלֵהֵיכֶם אֲנִי ה' אֲלֵהֵיכֶם:

מדוע כתוב "לזכרון לפני אלוקיכם"

(י, י) והיו לכם לזכרון לפני ה' אלקיכם כו'¹⁵. בספרי (פיסקא עז)
למה נאמר כו' שומע אני קרבן שתקעו עליהם יהיו כשרים כו' לא
יהיו כשרים תלמוד לומר והיו לכם לזכרון, לזכרון נתנו ולא

נתנו ולא נתנו להכשיר קרבן" ע"כ. מבואר, דבא הכתוב ללמד שהחצוצרות
אינן אלא לזכרון ולא להכשיר את הקרבן.

אבל יש לדרקדק בזה, דמנין ללמוד שלא בא לעכב, להפך, הלשון והיו לכם
לזכרון כו' משמע שדוקא על ידי החצוצרות יהיה זכרון על ידי הקרבן, אם
כן החצוצרות מעכבים הכשר הקרבן.

ונראה בזה, דהנה במנחות (קי, א) איתא אמר רבי שמעון בן עזאי,
בוא וראה מה כתיב בפרשת קרבנות, שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים
אלא ה', שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק" ע"כ. וכן הוא בספרא
(ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ב סוף פרק ב אות ה) וז"ל "רבי יוסי אומר כל
מקום שנאמר קרבן אמור ביו"ד ה"א, שלא ליתן פתחון פה למינין לרדות"
ע"כ, אבל צריך ביאור, מה ההבדל אם כתוב שם הוי"ה או שם אחר, הרי
אין שום תפיסה והשגה בבורא יתברך, ומה ההבדל איזה שם כתוב.

אבל ביאור הענין הוא, שכל השמות של הקדוש ברוך הוא משתמשים בהם
גם למעשים של זולתו, כגון אלוהים הוא גם דיין, אלא שכתוב בתורה על
הקדוש ברוך הוא אלוקים, כיון שהוא גם דיין, וכן על דרך זה כל השמות
של הקדוש ברוך הוא, הוא התגלות מעשיו כפי שנראה לבריות, ומשתמשים
בהם גם להוראה על מעשי בני אדם, אבל שם הוי"ה אינו על גילוי מעשיו,
אלא היה הוה ויהיה, שם מיוחד שמורה על הבורא שהיה בעבר ויהיה
בעתיד והוא בהוה, ואין אחר בלתו, ושם זה אינו שייך להשתמש בו לזולתו,
כי אינו מורה על מעשים של הבורא יתברך.

והנה טעותם של עובדי אלילים היא, שחלילה יש הרבה כוחות בעולם, ולא
אחד יחידי ומיוחד, והם עובדים לכוחות, שנבערו מדעת להבין שכל
הכוחות הנגלים בעולם, כולם תחת כח אחד יחיד ומיוחד, שזה גילה אברהם
אבינו ע"ה. והנה גם עובדי אלילים זוכחים לכוחות שלהם קרבנות. לכן כדי
שלא לתת פתחון פה חלילה, שישאל מקריבים קרבנות לכוחות הללו, לכן
בכל פרשת הקרבנות לא כתוב רק שם הוי"ה, שמורה על יחוד ה', ללמד

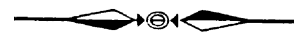
אצל שופר, להורות, דבראש השנה מדבר, דמשמיענו, אף על גב
דעל פי החשבון כשמקדשין, מעברין על מולד זקן בראש תשרי,
אמנם כשהם מקדשין על פי הראיה, אז גם מקדשין החודש אף
במולד זקן. ודו"ק¹⁴.

[מב]

אין לקדש ראש חודש תשרי במולד זקן, וזה דוקא בתשרי, לפיכך כתב רבינו
הקדוש, דכל זה הוא רק כאשר מקדשין על פי החשבון, אבל אם מקדשין
על פי ראייה, אם ראו את מולד הלבנה של תשרי בסוף היום, אפילו שהוא
מולד זקן מקדשין את החודש. דאף על פי שנתבאר שאין אפשרות לראות
את המולד עד ששעות לאחר מכן, מכל מקום, אם בכל זאת הצליחו
לראות, מקדשין את החודש במולד זקן, אפילו שעל פי החשבון המולד היה
לאחר חצות היום, לכן כתבה רבי דוקא בדין שופר. דבשאר חודשים, גם
כשמקדשין על פי חשבון, מקדשין החודש במולד זקן. ומבואר הכל
בסייעתא דשמיא.

¹⁴ תמצית דבריו: לאור המבואר בפיסקא הקודמת, מיושב מדוע
רבי כתב דיני קידוש בהחודש במסכת ראש השנה, ללמד, שאף
על פי שנתבאר שאין אפשרות לראות את המולד עד ששעות
לאחר מכן, מכל מקום, אם בכל זאת הצליחו לראות, מקדשין את
החודש במולד זקן, אפילו שעל פי החשבון המולד היה לאחר
חצות היום, לכן כתבה רבי דוקא בדין שופר. דבשאר חודשים, גם
כשמקדשין על פי חשבון, מקדשין החודש במולד זקן.

[מב]

¹⁵ [מב] (י, י) וְיָזִים שְׂמֵחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חַדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם
בְּחֻצוֹתַי עַל עֲלֵתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי אֲלֵהֵיכֶם
אֲנִי ה' אֲלֵהֵיכֶם" ע"כ. יש לבאר מה בא הכתוב ללמד שכתוב "וְהָיוּ לָכֶם
לְזִכְרוֹן לְפָנַי אֲלֵהֵיכֶם אֲנִי ה' אֲלֵהֵיכֶם". ורבותינו בספרי (פיסקא עז) עמדו
בזה וז"ל "והיו לכם לזכרון לפני ה' אלהיכם למה נאמר, לפי שהוא אומר
ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם, שומע אני קרבנות שתקעו עליהם יהיו
כשרים, ושלא תקעו עליהם לא יהיו כשרים, ת"ל והיו לכם לזכרון, לזכרון

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

ממכשירי קרבן, וגוף הקרא אתי לזכרונות, כדמפרש לקמן.
ודו"ק¹⁶.

[מג]

(י, כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחַבֵּב בֶּן רְעוּאֵל הַמְדִינִי חֲתָן מֹשֶׁה נִסְעִים
אֲנַחְנוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵתוּ אֶתְּנוּ לָכֶם לְכָה אֶתְּנוּ וְהִטְבַּנּוּ
לָךְ פִּי ה' דָּבָר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל:

מה בא הכתוב ללמד שכתוב "כי ה' דיבר על ישראל"

(י, כט) נסעים אנחנו אל המקום כו' והיטבנו לך כי ה' דבר טוב
על ישראל¹⁷. ידוע כי הקדוש ברוך הוא, מה שדיבר על ידי נביא

דָּבָר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל" ע"כ, יש לדקדק, מה בא הכתוב ללמד שכתב "כי
ה' דיבר טוב על ישראל".

ונראה בזה, דהנה כתב הרמב"ם (יסודי התורה י, ד) וז"ל "דברי הפורענות
שהנביא אומר, כגון שיאמר פלוני ימות, או שנה פלונית רעב, או מלחמה,
וכיוצא בדברים אלו, אם לא עמדו דבריו, אין בזה הכחשה לנבואתו, ואין
אומרים הנה דבר ולא בא, שהקב"ה ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה,
ואפשר שעשו תשובה ונסלח להם כאנשי נינוה, או שתלה להם כחזקיה,
אבל אם הבטיח על טובה ואמר שיהיה כך וכך ולא באה הטובה, שאמר
בידוע שהוא נביא שקר, שכל דבר טובה שיגזור האל אפילו על תנאי אינו
חוזר, ולא מציינו שחזר בדבר טובה אלא בחרבן ראשון כשהבטיח לצדיקים
שלא ימותו עם הרשעים וחזר בדבריו, וזה מפורש במסכת שבת, הא למדת
שבדברי הטובה בלבד יבחן הנביא, הוא שירמיהו אמר בתשובתו לחנניה
בן עזור כשהיה ירמיה מתנבא לרעה וחנניה לטובה, אמר לו לחנניה אם לא
יעמדו דברי אין בזה ראייה שאני נביא שקר אבל אם לא יעמדו דבריך יודע
שאתה נביא שקר, שנאמר אך שמע נא את הדבר הזה וגו' הנביא אשר ידבר
שלום בבוא דבר הנביא יודע הנביא אשר שלחו ה' באמת" עכ"ל.

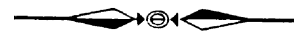
והנה משה רבינו ביקש מיתרו שיכנס עמם לישראל ויקבל חלק בארץ
המובטחת, וחשש משה שיתרו יאמר, שכיון שמה שאמר ה' לתת את הארץ
לישראל הוא רעה על האמורי יושב הארץ, ויוכל ה' יתברך לחזור בו, לכן
אמר משה ליתרו "כי ה' דיבר טוב על ישראל", ולכן אינו יכול לחזור בו, כי
הוא טובה לישראל. ואם תאמר מכל מקום רע הוא לאמורי, לא קשיא,
דבאמת הארץ שייכת לישראל, וה' נתנה להם, אלא שאם האמורי לא יקלקלו

להכשר קרבן. ויתכן לדעתי, דדריש זה מהא דכתיב אלקיכם ולא
שם המיוחד, כדתנן בתורת כהנים (דבורא דנדבה פרשה ב סוף
פרק ב אות ה) ומייתי לה בסוף מנחות (קי, א), שבקרבן לא נאמר
לא שם אחד מכל השמות שאינן נמחקין, רק שם הויה, משום
שלא ליתן פתחון פה למינים, פירוש, כי השמות המה מתיחסים
גם אל זולתו, כמו אלהים על דיין, וכולם על כוחות אלוקותו
המתגלים על ידי פעולותיו והשגחתו, ומפני כי העובדי גילולים
המה עובדים לכוחות מיוחדים לפי טעותם, שיש על כל כוח
מיוחד שר אחד, ולו הם זובחים, לכן לא נאמר שום תואר על השם
בקרבנות, תואר מכוחותיו המתגלים בעולם, שלא לטעות שאל
כוח מיוחד אנו זובחים, וכיון שכאן כתיב אלקיכם, על כרחך אינו

שלא יטעו שמקריבים לכוחות הנגלים בעולם, אלא ליחוד ה' בלבד. זה כונת
רבי שמעון בן עזאי ורבי יוסי.

ועל פי זה יתבאר היטב כונת הספרי, דקשיא להו מדוע כתוב בדין חצוצרות
שבקרבנות "לְזָכְרוֹן לְפָנַי אֱלֹהֵיכֶם", והרי לא כתוב בתורה בקרבנות רק שם
המיוחד, אלא על כרחך שהחצוצרות אינו ממכשירי קרבן, והכתוב בא רק
ללמד שתזכרו לפני ה' ולא על ידי הקרבן, לכן כתוב אלוקיכם. [א.ה. ואל
תתמה מדוע לא מפורש זאת בספרי, דכך דרכם של חז"ל לא לגלות כל טעמי
הדרשות, כידוע. ועל פי זה יש לומר, שלכן סיימה הפרשה במילים "אני ה'
אלוקיכם", ללמד שאף על פי שכתבתי אלוקיכם, שאין החצוצרות מעכב
את הקרבן, מכל מקום "אני ה' אלוקיכם", יחיד ומיוחד]. ומבואר הכל
בסייעתא דשמיא.

¹⁶ הטעם שכתוב "לזכרון לפני אלוקיכם" - על פי הספרי - בא
ללמד, שתקיעה בחצוצרות אינה מעכבת את הקרבן, דאם היה
מעכב את הקרבן, היה כתוב שם הוי"ה, שאין בכל הקרבנות אלא
שם הוי"ה, המורה על יחוד ה', שהקרבנות הם לה' יחיד ומיוחד,
ולא לכוחות שבעולם, ושאר השמות הם מורים על כוחות
שבעולם.

[מג]

¹⁷ [מג] (י, כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחַבֵּב בֶּן רְעוּאֵל הַמְדִינִי חֲתָן מֹשֶׁה נִסְעִים
אֲנַחְנוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵתוּ אֶתְּנוּ לָכֶם לְכָה אֶתְּנוּ וְהִטְבַּנּוּ לָךְ פִּי ה'

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

(י, לו) ספרי¹⁹ פסקא פד, ובנוחה יאמר מגיד הכתוב, כשהיו ישראל נוסעים אלפים וחונים רבבות. עיין פירוש הספרדי. ולפי עניות דעתי נראה אדרבא, שבעת חנייתם שמשו מטתן, שבנסיעתם נאסרו בתשמיש, וכמו דאמר בעירובין סג, ב גמירי כל זמן שארון ושכינה שלא במקומן אסורין בתשמיש. עיין שם. ודו"ק²⁰.

[מה]

(י, לו) ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל:

עוד פירוש אחר בפסוק

(י, לו) שובה ה' רבבות אלפי²¹. פירוש, שינוחו העשרים ושנים אלפים לויים (במדבר ג, ט) מעבודתם שנושאים המקדש. ובספרי

שתעשה לישראל אלפים ורבבות" ע"כ. וגם דברי חז"ל צריכים ביאור. והגאון רבי דוד פרדו הספרדי, בפירושו לספרי [ספרי דבי רב] כתב, דיתפלל משה שילדו בשעת מסען, שאם יהיו רק אלפים ילדו בשעת מסען, ובשעת חנייתן יהיו, רבבות והאריך שם בטעם הדבר. אבל פירוש זה קשה, דאדרבה בשעת מסען היו אסורים בתשמיש, כדאיתא בעירובין (סג, ב), דכל זמן שארון ושכינה שלא במקומן אסורין בתשמיש.

לפיכך נראה להפך, דביאור הספרי הוא, שבמנוחה של הארון, האלפים יהיו רבבות, דבשעת חנייתן שמשו מטתן וילדו לאחר תשעה חודשים, [ומכאן רמז למה שאמרו חז"ל, שכל זמן שארון ושכינה שלא במקומן אסורים בתשמיש המטה].

²⁰ תמצית דבריו: פירוש הפסוק לפי הספרי, על פי ביאור רבינו הוא, דכיון שבשעת מסען היו אסורים בתשמיש כיון שארון ושכינה שלא במקומן, לפיכך התפלל משה, שבשעת חנייתן שישמשו מטותן יהיו מאלפים רבבות.

[מה]

²¹ [מה] (י, לו) "ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל" ע"כ יש לבאר, מה הוא פשט הפסוק, א.ה ולעיל פסקא מד פירש רבינו פירוש אחר, וכאן מפרש בדרך אחרת], ונראה דפירושו דינוחו העשרים ושנים אלפים לויים

אינו חוזר על הטובה, רק לרעה הוא חוזר (רמב"ם הלכות יסודי התורה י, ד) וכאן המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם, הוא רעה להאמורי יושב המקום, ויוכל לחזור, לכן אמר כי ה' דבר טוב על ישראל, ולא דבר להרע להאומות, כי אולי אם לא יקלקלו מעשיהם יתן ה' להם ארץ אחרת עבור המקום, וכמו שאמרו (ירושלמי שביעית ו, א) גרגשי פנה לאפריקי, רק טובה על ישראל, ולכן לא ירצה לחזור מהטובה. ודו"ק¹⁸.

[מד]

(י, לו) ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל:

מה פירוש הפסוק

מעשיהם, יתן להם ה' ארץ אחרת עבור המקום, וכמו שאמרו בירושלמי (שביעית ו, ו) שכשבא יהושע לכבוש את ארץ ישראל שאל מי רוצה לצאת בלא שנהרגנו, והגרגשי פנה ולהך לאפריקי, לכן ההבטחה שהבטיח ה' את ארץ ישראל היא רק טובה על ישראל, ולכן לא ירצה לחזור מהטובה, וזה הכונה בכתוב "כי ה' דיבר טוב על ישראל". ומבואר הכל בסיעתא דשמיא. ¹⁸ תמצית דבריו: יש לדקדק, מה בא הכתוב ללמד שכתוב "כי ה' דיבר על ישראל". הביאור בזה, דמבואר ברמב"ם שנבואה רעה ה' יכול לחזור בה, ונבואה טובה לא, וחשש משה, שיתרו יאמר שה' יכול לחזור בו מההבטחה שארץ ישראל לישראל, שאף על פי שהיא נבואה טובה לישראל, היא נבואה רעה לאמורי, לכן אמר משה, ש"ה' דיבר טוב על ישראל", שהיא רק נבואה טובה, ואין בה רעה לאמורי, ואם לא יקלקל מעשיו, יתן לו ה' מקום אחר תחת ארץ ישראל, שארץ ישראל שייכת לישראל.

[מד]

¹⁹ [מד] (י, לו) "ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל" ע"כ. פשט הפסוק צריך ביאור, ובספרי פסקא פד תניא וז"ל "ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, מגיד הכתוב כשהיו ישראל נוסעים אלפים וחונים רבבות, כביכול אמר משה לפני המקום איני מניח את השכינה [לשרות] עד

משך חכמה

פרשת בהעלותך, מסע המחנות, פסקא לה – מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ג, גליון מס' תקמא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

מרובה (פג, א) אין השכינה שורה בפחות משני אלפים ושני רבבות. ובתוס' שם סוף ד"ה שני אלפים כו' (דאנביאים) ואמשכן קאי מסתברא להגיה [דאלוים] ואמשכן קאי, וזה אמת²².

(פסקא פד) רכב אלוקים רבותים אלפי שנאן (תהלים סח, יח), כשם ששורה למעלה כו' כך אין שורה למטה. יעויין שם. ובתנחומא פרשת צו (פיסקא יב) גם כן שירד הקדוש ברוך הוא לסיני עם מלאכים כמנין מחנה לוי, יעויין שם. ובבבא קמא סוף

התורה, ירדו עמו עשרים ושנים אלף מרכבות, אמר רבי ברכיה הכהן, שצפה הקדוש ברוך הוא שאין עומדין באמונתן אלא שבטו של לוי, לפיכך ירד עמהם כנגד מחנה לוי"ה ע"כ.

וכן איתא בבבא קמא (פג, א) "דריש ר' דוסתאי דמן בירי, ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, ללמדך שאין שכינה שורה על ישראל פחות משני אלפים ושני רבבות" ע"כ, ובתוס' איתא "שני אלפים ושני רבבות גרסינן. ולא גרסינן שני אלפים רבבות, דבמדבר לא היו כי אם ס' ריבוא, ושרתה שכינה. ולא שייך כאן הא דאחד דיני ממונות (סנהדרין דף לט.). דכל בי עשרה שכינה שריא, דהכא אנביאים ואמשכן קאמר" עכ"ל, ויש להגיה תחת (אנביאים) [לויים], פירוש הוקשה להם, מדוע אין השכינה שורה אלא בעשרים ושנים אלף, והרי אמרו בסנהדרין (שם) שבעשרה שכינה שורה, ותירצו דסתם השראת השכינה היא בעשר, אבל כשבא להשרות שכינה על הלויים ועל המשכן צריך עשרים ושנים אלף, ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

²² תמצית דבריו: עוד ביאור אחר בפסוק הוא, "ובנחה יאמר", כלומר, בנוח המשכן יאמר, "שובה ה'", פירוש 'שובו' למנוחה נושאי משכן ה', שהם "רבבות אלפי ישראל" עשרים ושנים אלף. דרבבה הוא עשר אלף, ורבבות הן עשרים אלף, ועוד שנים אלף.

מעבודתם [א.ה. אבל הוא תמוה, דאף על פי שמנין הלויים היה עשרים ושנים אלף, כדכתיב (במדבר ג, לט) "כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי ה' לְמִשְׁפַּחָתָם כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף", אין אלו נושאי המשכן, אלא מבין חודש ומעלה, אבל נושאי המשכן היו רק מבין שלוש שנה ועתה בן חמישים שנה, ופקודיהם כדכתיב (שם ד, מח) "וַיִּקְהִי פְּקוּדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים" וראיתי מי שכתב שהכונה שנושאי המשכן היו שלוחים של כל הלויים, וכאילו כולם חנו, אבל הוא דוחק, וצ"ע. והמקרא קצר, וכך פירוש המקרא לפי זה, "ובנחה יאמר", כלומר, בנוח המשכן יאמר, "שובה ה'", פירוש 'שובו' למנוחה נושאי משכן ה', שהם "רבבות אלפי ישראל" עשרים ושנים אלף. דרבבה הוא עשר אלף, ורבבות הן עשרים אלף, ועוד שנים אלף.

אבל בספרי פירשו כעין זה, וז"ל הספרי (פיסקא פד) "ובנחה יאמר, מגיד הכתוב שאין שכינה שורה למעלה אלא באלפים ורבבות, שנאמר (תהילים סח, יח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן, וכשם שאין שכינה שורה למעלה אלא באלפים ורבבות, כך אין שכינה שורה למטה אלא באלפים ורבבות, [לכך נאמר ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל]" ע"כ, פירוש, דשנאן הם מלאכים, ורכב אלוקים היינו השראת השכינה למעלה היא בעשרים ושנים אלף מלאכים. ולפי הספרי פירוש הכתוב הוא, ובנחה של המשכן, יאמר, שובה ה', שיהיה השראת השכינה, על ידי רבבות אלפי ישראל, הם עשרים ושנים לויים, כשם שלמעלה יש עשרים ושנים אלף מלאכים.

וכן דרשו במדרש תנחומא (פרשת צו סימן יב) וז"ל "אמר רבי אבדימי דמן חיפה, אני שנית במשנתי, כשנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני ליתן את